

Nadir İSMAYILOV
Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının dosenti
Xuraman AĞAYEVA
Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru

AZƏRBAYCAN REGIONLARININ BIBLIOQRAFİK İNFORMASIYA TƏMİNATI HƏYATA KEÇİRİLİR

*(“Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı:
bibliografik göstərici”si haqqında)*

Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı dövlətimizin önəm verdiyi prioritet sahələrdən biridir. Respublikanın bütün regionlarının iqtisadi və sosial inkişafını daha da yüksəltmək və hər bir iqtisadi rayonun potensialından istifadəni sürətləndirmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən “Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008)” təsdiq edilməsi haqqında 11 fevral 2004-cü ildə fərman imzalanmışdır. Dövlət Proqramının əsas məqsədi respublikanın daxili inzibati və iqtisadi rayonlarında olan mövcud potensialdan və dövlət büdcəsindən və müxtəlif mənbələrdən ayrılan maliyyə vəsaitindən istifadə etməklə ayrı-ayrı iqtisadi sahələrin inkişafını təmin etməkdən və yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasına diqqəti artırmaqdan ibarətdir. Bu məsələ respublikamızın kütləvi informasiya vasitələrində, elmi-tədqiqat işlərində əsaslı şəkildə öyrənilmiş, çoxlu sayda müxtəlif informasiya daşıyıcıları meydana gəlmiş və bütün bunlar onları toplu şəkildə əks etdirən, oxuculara məlumat verən bibliografik informasiya mənbəyinin yaradılmasına ehtiyac yaratmışdır.

Son illər ölkəmizdə kitabxana-informasiya sahəsinə dair dövlət siyasətini uğurla həyata keçirən Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı işinə kömək edən bir sıra uğurlu layihələr həyata keçirmişdir. Belə uğurlu layihələrdən biri də Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin və Cənubi Qafqazın ən nəhəng informasiya mərkəzlərindən biri olan M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının birgə layihəsi olan “Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı: bibliografik göstərici” adlı bibliografik vəsaitin I və II buraxılışlarının nəşrə hazırlanmasıdır. Kitabxanasının regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı “Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı: bibliografik göstərici” adlı bibliografik vəsaitin II buraxılışı bu günlərdə işıq üzü görmüşdür. Faktoqrafik məlumatlarla və informasiya tutumunun zənginliyi ilə diqqəti cəlb edən bu bibliografik informasiya mənbəyinin I buraxılışı 2004-2006-cı, II buraxılışı isə 2007-2008-ci illərin ədəbiyyatını əhatə edir. Bibliografiyaləşdirmə obyektinin məzmun

əlamətinə görə sahəvi xarakterli biblioqrafik informasiya mənbəyinin tərtibçiləri M.Vəliyeva, M.İbrahimova, ixtisas redaktoru t.e.n. K.Tahirov, redaktoru G.Səfəraliyevadır.

Biblioqrafik məlumat bazasında əks olunmuş 2727 adda mənbə, IV fəsil və müxtəlif altbölmələr daxilində xronoloji ardıcılıqla, daxilə isə əlifba prinsipi gözlənilməklə qruplaşdırılmışdır.

“Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)” adlanan I fəsildə əvvəlcə sahə üzrə Prezidentin Fərmanı, Dövlət Proqramı, Azərbaycan Respublikasının qanunları, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman və sərəncamları, Regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında, Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları, müxtəlif sektorlar üzrə ölkə prezidentinin sədrliyi ilə keçirilmiş müşavirələr, iclaslar, Azərbaycan Respublikası Nazirlər kabinetinin iclaslarına dair mətbuatda dərc olunmuş mənbələr, “Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008-ci illər)” icrasının yekunlarına həsr olunmuş konfrans haqqında materiallar və b. bu kimi məsələlər üzrə mətbuatda dərc olunmuş mənbələr xronoloji ardıcılıqla öz əksini tapmışdır.

“Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin regionlara səfəri” adlanan II fəsildə materiallar qruplaşdırılmış və iqtisadi rayonlar üzrə mənbələrin verilməsində Dövlət Proqramında təqdim olunmuş ardıcılıq əsas götürülmüşdür.

Bu fəsildə 9 iqtisadi rayon- Abşeron iqtisadi rayonu, Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu, Aran iqtisadi rayonu, Lənkəran iqtisadi rayonu, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu, Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonu, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu, Naxçıvan iqtisadi rayonu və hər iqtisadi rayonun tərkibinə daxil olan şəhər və rayonlar üzrə nəşr olunmuş mənbələrin düzülüşündə xronoloji ardıcılıq əsas götürülmüşdür.

Biblioqrafik vəsaitin monitorinqi onu deməyə əsas verir ki, bu iqtisadi rayonlar içərisində ən böyüyü Aran iqtisadi rayonudur və onun tərkibinə Ağcabədi, Ağdaş, Beyləqan, Bərdə, Biləsuvar, Göyçay, Hacıqabul, İmişli, Kürdəmir, Neftçala, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Ucar, Zərdab kimi 15 rayon və Şirvan, Mingəçevir, Yevlax şəhərləri daxildir. Zəngin informasiya potensialına malik olan biblioqrafik vəsaitdən ölkə prezidentinin bu iqtisadi rayona səfəri ilə bağlı 110-dan artıq mənbə haqqında informasiya almaq olar.

Biblioqrafik informasiya mənbəyinin III fəsli “Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair monoqrafiya və tədqiqatlar” adlanır. Bu fəsil “Kitablar” və “Dissertasiyalar: namizədlik və doktorluq” adlı iki altbölmədən ibarətdir. “Kitablar” altbölməsində sahə üzrə 2007-2008-ci illərdə nəşr olunmuş 17 adda, monoqrafiya, dərslik, dərs vəsaiti, statistik məcmuə və digər kitablar haqqında

bibliografik informasiya verilir. Kitablara annotasiyanın verilməsi vəsaitin elmi dəyərini artırır və bibliografiyalasdırmanın metodikasına uyğundur.

“Dissertasiyalar: namizədlik və doktorluq” adlı ikinci altbölməsi haqqında onu demək olar ki, sahə geniş elmi-tədqiqata cəlb olunmuş və bibliografik göstəricidən 2007-2008-ci illərdə müdafiə olunmuş 17 elmlər namizədi və 1 elmlər doktoru alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim olunmuş dissertasiya işinin avtoreferatı haqqında bibliografik informasiya əldə etmək olar.

“Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2007-2008-ci illər)” haqqında qəzet və jurnallarda dərc olunmuş materiallar” adlanan IV fəsil üç altbölmədən ibarətdir. “Ümumi məzmunlu materiallar. Jurnal məqalələri”; “Qəzet məqalələri”; “Regionlar üzrə”.

“Ümumi məzmunlu materiallar. Jurnal məqalələri” adlanan birinci altbölmədə “Dövlət Proqramı” ilə bağlı Azərbaycanda 2007-2008-ci illərdə nəşr olunan “İqtisadiyyat və audit”, “Yeni iqtisadiyyat”, “Audit”, “Maliyyə və uçot”, “İqtisadiyyat və həyat”, “Qanun”, “Dirçəliş” XXI əsr” jurnallarında dərc olunmuş 44 adda ümumi xarakterli məqalə haqqında bibliografik informasiya xronologiya üzrə, daxilə isə əlifba gözlənilməklə verilmişdir.

“Qəzet məqalələri” adlı ikinci altbölmədə ölkə mətbuatında – “Respublika”, “Xalq qəzeti”, “Azərbaycan”, “İki sahil”, “Səs”, “Paritet” və b. qəzetlərdə dərc olunmuş 208 məqalə illər üzrə, daxilə əlifba gözlənilməklə təsvir edilmişdir.

“Regionlar üzrə” altbölməsində regionların əlifbası üzrə qruplaşdırma aparılmış, respublikamızın şəhər və rayonunu əhatə edən 73 yarım bölmə ayrılmış, 865 təsvirin düzülüşündə əlifba prinsipinə əməl olunmuşdur. Bibliografik resursun elmi təhlilinə əsasən demək olar ki, belə qruplaşdırma ölkənin ayrı-ayrı iqtisadi bölgələri, rayonları haqqında müvafiq illərdə çap olunmuş ədəbiyyat əsasında konkret rayonun sosial-iqtisadi inkişaf səviyyəsi haqqında məlumat əldə etməyə imkan verir. Belə ki, Abşeron rayonunun sosial-iqtisadi inkişafını əhatə edən 33, Ağcabədi rayonu üzrə 36, Ağdam rayonu üzrə 31, Ağdaş rayonu üzrə 32, Ağstafa rayonu üzrə 18, Ağsu rayonu üzrə 23, Astara yonu üzrə 27, Babək rayonu üzrə 2, Balakən rayonu üzrə 24, Beyləqan rayonu üzrə 21 və b. rayonlar üzrə məqalələr dərc olunmuşdur.

Göstəricinin bibliografik təhlili onu deməyə əsas verir ki, bu fəsil göstəricinin informasiya potensialı zəngin olan fəslidir, burada 2118 mənbənin bibliografik təsviri verilir və vəsaitdə regionlar haqqında ancaq mərkəzi mətbuatda dərc olunmuş mənbələr əsas götürülmüşdür. Hər bir iqtisadi rayonun özünün mətbuat orqanında sahə üzrə dərc olunmuş mənbələrinin də vəsaitdə əks olunması göstəricinin diyarşünaslıq xarakterini artırardı. Yeri gəlmişkən onu da qeyd etmək lazımdır ki, artıq hər iqtisadi rayonun özünün tarixi, sosial-iqtisadi vəziyyəti, elmi potensialı, mədəniyyəti, incəsənəti və b.

sahələrini əhatə edən diyarşünaslıq xarakterli kompleks bibliografik informasiya mənbələrinin yaradılmasının da vaxtı çatmışdır.

Vəsaitin axtarış imkanlarını artırmaq, ondan istifadəni asanlaşdırmaq üçün iki köməkçi aparat—"Müəlliflərin əlifba göstəricisi" və "Coğrafi adlar göstəricisi" tərtib olunmuşdur. Birinci köməkçi aparat müəllif üzrə axtarışı asanlaşdırırsa, ikinci köməkçi aparat respublikamızın regionları ilə bağlı mənbələrin müəyyənləşdirilməsinə yardım edir.

Bibliografik informasiyanın kommunikativ funksiyasını yerinə yetirən, axtarış əlamətlərini də özündə əks etdirən bu bibliografik göstərici ictimai istiqamətinə görə ümumi, funksional-məqsəd və xronoloji əlamətə görə retrospektiv elmi-köməkçi, bibliografiyalasdırma obyektini məzmun əlamətinə görə sahəvi göstəricidir. Bibliografik göstəricidə istər vəsaitin quruluşu, istərsə də ilkin sənədlərin təsviri bibliografiyalasdırmanın metodikasına uyğundur, I və II buraxılışların toplu halında tərtib olunub ictimaiyyətə təqdim olunması gərgin, kollektiv əməyin məhsuludur. "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008)" ilə bağlı nəşr olunmuş sənədlərin toplu halında cəmiyyətə təqdim olunması, bütövlükdə sahənin bibliografik informasiya təminatına güclü təkan verir.

Nəticə olaraq onu qeyd etmək olar ki, Respublika Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə hazırlanan regionlarının sosial-iqtisadi inkişaf proqramının reallaşmağa başlamasından keçən az vaxt ərzində bu sahədə sürətli tərəqqiyə nail olunmuşdur. Elmi təhlilə, çevik və işlək mexanizmlər sisteminə əsaslanan regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramı respublikamızı dinamik, sıçrayışlı tərəqqi yoluna istiqamətləndirən yeganə strateji seçim kimi özünün reallığını təsdiq etdi və dünyada analoqu olmayan, yüksələn xətlə artan göstəricilərin əsasını yaratdı. Regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramının işlənilib hazırlanması və uğurla reallaşması ölkə rəhbərinin layiqli lider olduğunu bir daha sübut etdi. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin və M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının birgə layihəsi olan "Azərbaycan Respublikası Regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı: bibliografik göstərici" adlı bibliografik vəsaitin I və II buraxılışlarının nəşrə hazırlanması və ictimaiyyətə təqdim olunması ölkə rəhbərliyinin sosial-iqtisadi siyasətinə xidmət edir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı (2004-2008) // Azərbaycan. - 12 fevral, 2004.

2. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı: Bibliografik göstərici. I buraxılış. - B., 2007. - 202 s.

3.Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı: Bibliografik göstərici. II buraxılış.-B., 2009.-345 s.
Əliyev Z.H. Ümumi bibliografiyaşünaslıq:Dərs vəsaiti. –B.,2001.-143 s.

N.İ.ИСМАИЛОВ

X.T.АГАЕВА

**БИБЛИОГРАФИЧЕСКО-ИНФОРМАЦИОННОЕ
ОБЕСПЕЧЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
РЕГИОНОВ АЗЕРБАЙДЖАНА ПРЕТВОРЯЕТСЯ В ЖИЗНЬ
*РЕЗЮМЕ***

В статье анализируются методические особенности второй части библиографического указателя “Социально-экономическое развитие регионов Азербайджана”, которая является совместным проектом Министерства Культуры и Туризма и Национальной Библиотеки имени М. Ф. Ахундова, разъясняется актуальность темы для современного периода.

N.İ.İSMAILOV

Kh.T.AGAYEVA

**BİBLİOGRAPHİC-İNFÖRMATION PROVISION
OF SOCIAL ECONOMIC
DEVELOPMENT OF REGİONS
OF AZERBAİJAN CARRYİNG OUT
*SUMMARY***

The article analyzes the methodological features of the second part of the bibliographic index titled "Socio-economic Development of Regions of Azerbaijan" which is a joint project of the Ministry of Culture and Tourism and the National Library named after M. F. Akhundov, explaining the relevance of topics for the modern period.